

Programma bewustwording veilige gemeente

Duur: 2 uur

Doelgroep: plaatselijke kerkbesturen, verantwoordelijken veilig jeugdwerk, beleidsgroep veilige gemeente

1. Opening

10 min.

Open door iedereen welkom te heten en het thema van de avond te benoemen. Dank bij voorbaat de mensen voor hun aanwezigheid, aangezien het bespreken van dit onderwerp soms moed en kwetsbare eerlijkheid verlangt. De veiligheid op deze avond zelf is dan ook van groot belang voor het welslagen van het programma.

Start met het volgende gebed.

*Aanwezige God,
Dank u dat wij hier met elkaar zijn
Waarbij we aan de slag gaan met een belangrijk thema
Een thema dat misschien ook kwetsbaar is
Soms ongemakkelijk of spannend om te bespreken.
Zegen ons met moed.
Help ons mild te zijn,
En weerhoud ons van oordeel
Laat ons open te staan voor wat de ander te zeggen heeft
Of juist niet zeggen durft
Help ons zelf open en eerlijk te zijn
Want daar waar openheid is
En waar in liefdevol respect gedeeld kan worden
Kan veiligheid groeien.
Amen*

2. Onveilig voelen of onveilig doen (het gaat om de ervaring, niet om de bedoeling)

30 min.

Doel: bewustwording van de broosheid van veiligheid. Bewustwording van de individuele ervaring van (gebrek aan) veiligheid.

Open met de volgende tekst:

“Nog in mijn studententijd heb ik geprobeerd bij een predikant aan te kloppen. Ik kwam in die tijd niet verder dan door de angst en schaamte te zeggen dat er ‘iets’ was tussen mij en mijn vader. Deze dominee dwong mij om te benoemen in detail wat er gebeurd was. Ik kon maar één ding aangeven. De rest was in de angst verstikt. Daarna ging de dominee bidden. Hij bad om vergeving en verzoening. Hij was klaar met gebed en ik vluchtte. De week erna vroeg hij hoe het ging en ik zei: prima.”¹

Iedereen neemt in stilte een minuut de tijd om deze tekst te laten inwerken. Maak vervolgens met elkaar een rondje waarop je de volgende reflectieve vragen bespreekt:

- Als we ons proberen te verplaatsen in de student, hoe zou zij zich mogelijk hebben gevoeld toen ze aanklopte bij de predikant?

¹ Bron: Esther Veerman estherveerman.wordpress.com

- Hoe zou zij zich mogelijk hebben gevoeld toen ze 'prima' zei?
- Als we ons proberen te verplaatsen in de predikant, hoe zou hij zich voelen toen hij de studente hoorde? Hoe zou hij zich mogelijk hebben gevoeld, toen hij haar de week daarna aansprak?
- Wat had de studente mogelijk nodig gehad om zich niet (zo) angstig en naar te voelen. Welke houding, woorden, gedrag of iets anders van de predikant was passender geweest?
- Wat had de predikant beter kunnen beseffen, doen, voelen, of weten? Wat had de predikant zelf nodig gehad om meer adequaat te reageren?
- De veiligheid in een gesprek kan soms heel kwetsbaar zijn. Hoe doen wij dat zelf eigenlijk? Hoe dragen wij zelf bij aan de veiligheid in de omgang?
- Wat heb ben wij zelf nodig om bij te dragen aan een veilige setting in de omgang met gemeenteleden?

3. Energizer

15 min.

Doel: bewust worden van ongelijke gezagsverhoudingen door deze te ervaren Oprichting Vraag bij wijze van energizer de aanwezigen in een kring te gaan staan. Geef vervolgens deze opdrachten.

1. Draai een halve slag
2. Gooi je hoofd in de nek (en houd die zo)
3. Trek een gek gezicht (en houd dat zo)
4. Draai een halve slag terug
5. Steek je duimen omhoog naar elkaar
6. Geef aansluitend de opdracht om weer ontspannen en gewoon te gaan zitten

Ga vervolgens weer zitten. Bespreek deze oefening na aan de hand van de volgende vragen.

- Hoe voelde het om dit te moeten doen?
- Was er een moment dat je twijfelde of je de opdracht wel zou uitvoeren? Welk moment? Waarom? Wat deed je toen?
- Waarom deden we deze oefening denk je?

Jullie deden dit omdat ik je vroeg dit te doen. Ook al voelde dat soms ongemakkelijk. Ik sta hier voor jullie groep en jullie doen wat ik zeg. De positie die ik net innam was een gezagspositie. Mensen hebben de neiging om minder na te denken als ze een opdracht uitvoeren van iemand met gezag (in dit geval was ik dat). Jullie deden wat ik vroeg. Jullie functies in de kerk brengen automatisch ook een bepaalde gezagspositie met zich mee ten opzichte van de gemeenteleden. Ook als we zelf niet uit zijn op gezag of zelf geen hiërarchie ervaren. Er wordt tegen je op gekeken. Er zijn mensen afhankelijk van jou.

Deze oefening helpt ons meemaken wat zo'n machtspositie doet met ons zelfstandige gedrag en onze gedachten. Dit speelt ook in situaties die kunnen leiden tot grensoverschrijdend gedrag. Kun je je dat voorstellen? Waar ligt de grens in jouw gedrag tegenover de ander? Hoe voorkomen we dat je de grenzen van de ander overschrijdt? Waar ligt die grens? Hoe helpen we mensen hun grenzen te bewaken?

Om oog te hebben voor mogelijke grenzen, is het belangrijk dat je zicht hebt op zowel je persoonlijke als je professionele waarden en normen. Daarom na de pauze een oefening.

15 minuten pauze

1. Stellingen

20 min.

Doel: bespreekbaar maken van gebruiken, grenzen en grijze gebieden in de omgang

Geef elke deelnemer een A4 uit met onderstaande casussen. Laat deelnemers in tweetallen de volgende situaties beoordelen. Wat vindt u van deze situatie? Is dit acceptabel gedrag? Of niet? Of is het een 'grijs gebied'? Geef de duo's 10 minuten om de lijst samen in te vullen.

Bespreek plenair de antwoorden, sta vooral stil bij de lastigheden en de grijze gebieden.

De situatie	Wel	Grijs	Niet
1. Een gemeentelid slaat een arm om een ander gemeentelid heen			
2. Vrijwilligers dragen sexy kleding			
3. Een kind (9 jaar) wil bij de kindernevendienstleiding op schoot zitten			
4. Een alleenstaande ouderling bezoekt regelmatig een gemeentelid die onlangs haar man verloren heeft en er ontstaat intiem contact			
5. Een gemeentelid brengt een oudere dame na de kerkdienst naar huis. Hij legt voor het uitstappen zijn hand op haar been.			
6. Een clubleidster spreekt een stoere jongen aan met 'lekker ding'			

2. Bouwen aan een veilige gemeente

30 min.

Brainstorm met elkaar wat jullie als gemeente al doen aan de waarborging van veiligheid in gemeente én in persoonlijke bejegening in één op één contact. Schrijf dat op.

Brainstorm verder over verdere mogelijkheden om veilige kaders te scheppen voor het omgaan met elkaar en voor het bouwen aan een veilige gemeente als geheel.

Je kunt daarbij denken aan

- persoonlijke aspecten (houding, gedrag, pastorale vaardigheden)
- organisatieaspecten (gedragscodes, omgangsregels, aanstellen vertrouwenspersoon, zorgvuldig selecteren van vrijwilligers)
- preventieafspraken (VOG's voor mensen met een leidinggevend taak of die werken met kwetsbare personen, beleid voor veilig samenwerken). Schrijf deze ook opⁱ.

Rond ten slotte af door iedereen te bedanken voor de openhartigheid en actieve bijdrage aan de avond.

ⁱ Gebruik deze twee lijsten om in een volgende vergadering na te denken over gewenste vervolgstappen. Kijk daarvoor ook op www.protestantsekerk.nl/veilige gemeente en www.eenveilige kerk.nl